

Postkapitalisticheskoe obshhestvo // Novaja postindustrial'naja volna na Zapade: Antologija. Moscow: Academia, 1990. 7. Gjelbrejt Dzh. Jekonomicheskie teorii i celi obshhestva. Moscow: Progress, 1976, 277 p. 8. Legostaev V. M. Nauka v ramkah tehnokraticheskoj utopii Zhana Furast'e, «Voprosy filosofii», 1974, No 12. 9. Bell D. The coming of post-industrial society: A venture of social forecasting. – N.Y.: Basic Books, 1973. 10. Toffler Je. Tret'ja volna = The Third Wave, 1980. – Moscow: AST, 2010. – 784 p. – (Philosophy). 11. Mihalev A. A. Japonija: social'naja refleksija v modernizirovannom obshhestve (50–70-e gg. XX stoletija). – Moscow, 2001. – 160 p. 12. Dvorkin I. N. Teorija «kiberneticheskoi revoljucii» Roberta Tibolda, v kn.: Kritika teorij sovremennyh burzhuaznyh jekonomistov, Moscow, 1966. 13. Turen A. Ot obmena k kommunikacii: rozhdenie programmirovannogo obshhestva. – Novaja tehnokraticheskaja volna na Zapade. Moscow, 1986., 453 p. 14. Mahlup F. Proizvodstvo i rasprostranenie znanij v SShA. – Moscow: Progress, 1966. – 462 p.

Надійшла (received) 25.09.2014

УДК 339.944

О. І. НЕВДАЧИНА, викладач, Харківський інститут фінансів
Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У статті розглянуто взаємозв'язок машинобудівної промисловості з іншими видами промислової діяльності. Особливу увагу приділено сучасному стану агропромислового комплексу, як основного споживача продукції машинобудування, проаналізовано його стан, динаміку кількості діючих підприємств зареєстрованих в Україні протягом останніх років, наслідки фінансової кризи та виявлено потребу в оновленні техніко – технологічного обладнання та машин сільськогосподарського призначення. Запропоновано напрями вирішення основних питань в промисловій діяльності України.

Ключові слова: підприємства промислового комплексу, машинобудування, інфраструктура.

Постановка проблеми. Проголошення незалежності та вихід України на світові товарні ринки супроводжувався низкою реформаційних перетворень національної економіки, що проявилось у реформуванні державного апарату, вдосконаленні законодавчої бази та структурній перебудові економічної інфраструктури в цілому. Зазначені процеси не оминули і промисловість як провідну ланку національної економіки. Незважаючи на ряд позитивних змін в інституційній структурі, правовому полі та механізмах державного регулювання промисловості України, до сьогодні залишаються актуальними проблеми підвищення ефективності функціонування промислових підприємств, що неможливо без поглибленого дослідження їх фінансового стану, визначення тенденцій розвитку та ідентифікації ключових проблем на шляху вдосконалення економіки України. Додаткових викликів та загроз зазнав промисловий комплекс в період глобальної кризи 2008–2009 років. Внаслідок труднощів викликаних кризою в економіці України відбулися суттєві зміни, зокрема зниження рівня ВВП та обсягів виробництва на промислових підприємствах.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Проблема розвитку підприємств промислового комплексу присвячено безліч статей вітчизняних та зарубіжних науковців. Особливої уваги заслуговують наукові праці, що присвячені підприємствам машинобудування, які зробили вагомий внесок в розвиток економічної системи, наступних науковців: О.Є. Кузьмін, С.В. Князь, Н.О. Шпак, В.А. Новицький [0], О. Є. Громова [0], М.Д. Домашенко [0], А.А. Чухно [0], А.Й. Сиротенко [0], О. О. Мамалуй [0], О.П. Атамас [0] та багатьох інших видатних науковців.

Постановка завдання. Висвітлені в статті результати полягають у дослідженні та удосконаленні сутності поняття промислового комплексу, обґрунтуванні інституційної його структури та виявленні складових його елементів.

Викладення основного матеріалу. Головною перешкодою для економічного підйому та визнання країни світовою спільнотою є подолання наслідків фінансової та політичної кризи. Падіння економіки держави найбільш негативно впливає на функціонування промислових підприємств. Враховуючи, що промисловість взаємодіє з більшістю напрямків економічної діяльності країни, то цей негативний вплив поширюється і на ті види діяльності, які залежать від промисловості. Так, підприємства машинобудування значною мірою впливають на темпи розвитку економіки і як наслідок погіршується рівень добробуту суспільства. Саме задоволення суспільних потреб населення в створенні додаткових робочих місць, стабільної та високою заробітної плати набуває суттєвої гостроти на сьогодні. Тому підприємства машинобудування, від яких залежить ефективність в інших видах економічної діяльності можуть сприяти скорішому подоланню негативного впливу кризових явищ в економіці України [0].

Внаслідок природних, економіко-географічних та соціально-політичних обставин в Україні склалася певна територіальна спеціалізація промислового комплексу. Кожен регіон країни, в залежності від потенціальних можливостей, займається окремим видом діяльності.

Та все ж таки успішний та сучасний процес виробництва кожного підприємства, не залежно від виду діяльності, залежить від наявності та технологічної спроможності машин й технічного обладнання.

За ефективність виробничої діяльності промислових підприємств несе відповідальність машинобудівна промисловість[0].

Саме цей вид промисловості слугує підґрунтям виробництва на якому будуються всі види діяльності економіки країни.

Основні види машинобудівної продукції, які найбільше постраждали внаслідок фінансової кризи, наведено на рисунку 1.

Наведені галузі машинобудівної промисловості тісно пов'язані між собою та потребують комплексного розвитку. Головними викликами, які свідчать про цілісний розвиток машинобудування з пов'язаними з нею видами економічної діяльності є сучасний їх стан. Для більш наглядного прикладу доцільно дослідити стан однієї з провідних та найбільш розвинених галузей економіки України – агропромислового комплексу.

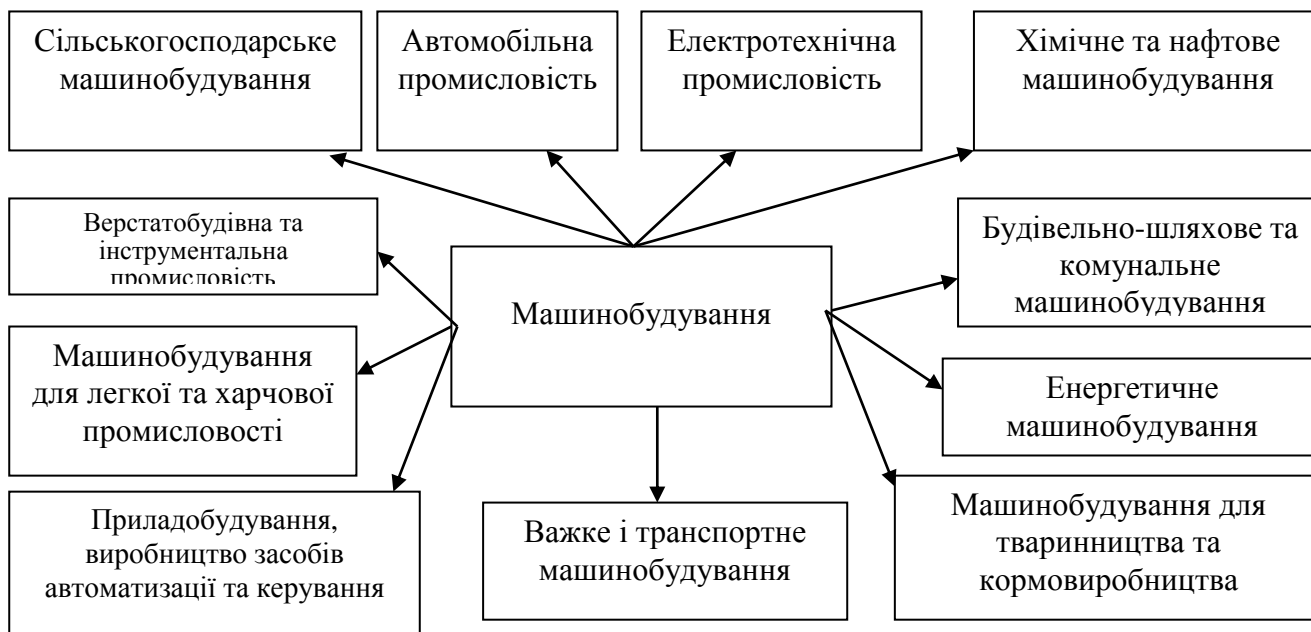

Рис. 1 – Галузева структура машинобудування

Серед розвинених країн світу Україна посідає чільне місце, де рівень сільськогосподарського використання земельного фонду один з найвищих. Більшість території України має досить родючі землі. Велику територію займають водоймища, болота, ліса, шляхи та будівлі. Але більша частина території країни зайнята саме сільським господарством. Основною складовою аграрного сектору виступає сільське господарство, на базі якого будується решта галузей, зокрема: харчова та переробна промисловості, заготівля та зберігання сировини, машинобудівна та транспортна промисловості, доведення кінцевих продуктів виробництва до споживачів. Майже на всій території країни розповсюджена сільськогосподарська діяльність, понад 4 мільйони населення зайняті саме у цій сфері [0]. Основні ланки які входять до складу АПК, на думку сучасних науковців, представлено в таблиці 1.

Визначені відомими науковцями основні ланки аграрного сектору доводять, що агропромисловий комплекс забезпечує виробництво, переробку, обслуговування та розповсюдження готової продукції до споживання населенню, а також відіграє велику роль у соціальному, економічному та продовольчо-незалежному розвитку сільських територій і держави в цілому[0]. В свою чергу кожен суб'єкт який займається будь-яким видом діяльності, з

вище зазначених, може досягти більш ефективного результату в виробництві при достатній наявності сучасних технологій.

Таблиця 1. Структура агропромислового комплексу

Джерело Основні ланки АПК	Иротенко А.Й., Черненко Б.О. [0]	Чухно А.А. [0]	Мамалуй О. О.[0]	Атамас О. П.[0]
1	2	3	4	5
Сільське господарство	+	+	+	+
Заготівля сільськогосподарської продукції	+		+	+
Транспортування сільськогосподарської продукції	+		+	+
Переробка сільськогосподарської продукції	+		+	+
Промисловість, що виробляє машини для сільського господарства	+		+	+
Промисловість, що виробляє обладнання для сільського господарства	+		+	+
Промисловість, що виробляє добрива для сільського господарства	+			
Промисловість, що виробляє отрутохімікати для сільського господарства	+			
Машинобудування (тракторне і сільськогосподарське, для легкої та харчової промисловості),		+		
Хімічну промисловість (виробництво мінеральних добрив, засобів захисту рослин),		+		
Мікробіологічну й комбікормову галузі		+		
Власне сільське господарство		+	+	
Забезпечують доведення сільськогосподарської продукції до споживача (заготівля, переробка, зберігання, транспортування, реалізація продукції).		+	+	
Виробничої та соціальної інфраструктури (шляхи сполучення, зв'язок, матеріально-технічне постачання, складське і тарне господарство та сфера, що забезпечує загальні умови життєдіяльності людей – культурно-побутове обслуговування населення) тощо		+		
Агротехнічне і ветеринарне обслуговування				+

Вагомо на техніко-технологічний стан підприємства впливає форма власності. Враховуючи наслідки кризи 2008-2009 років в Україні знизилась можливість щодо підтримки фінансової діяльності суб'єктів господарювання навіть державної форми власності, не кажучи вже про підтримку приватних товаровиробників. Дослідження динаміки кількості діючих сільськогосподарських підприємств показує, що станом на 2005 рік в Україні їх налічується близько 57800. Протягом 2008 по відношенню до 2005 року кількість налічуваних суб'єктів збільшилась на 1247 підприємств та сягала 59047.

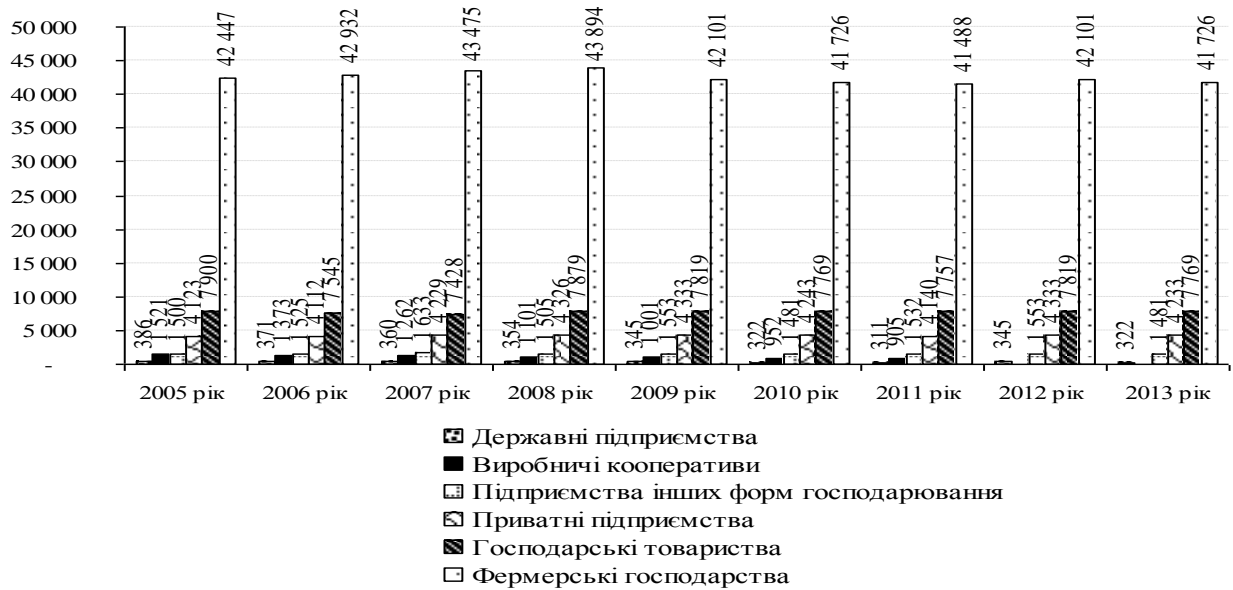

Рис. 2 – Кількість діючих сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання за період 2005–2013 рр.

В період кризи показники значно зменшились. Станом на 2009 рік налічувалось близько 57150, що на 3 % менше передуючого року. Так, станом на 2013 рік в Україні зареєстровано близько 55531 тисяч сільськогосподарських підприємств різних форм власності. Така тенденція свідчить про стрімке скорочення виробництва та діючих суб'єктів промисловості, що в свою чергу негативно впливає на розвиток машинобудівної промисловості та потреби в товарах її виробництва.

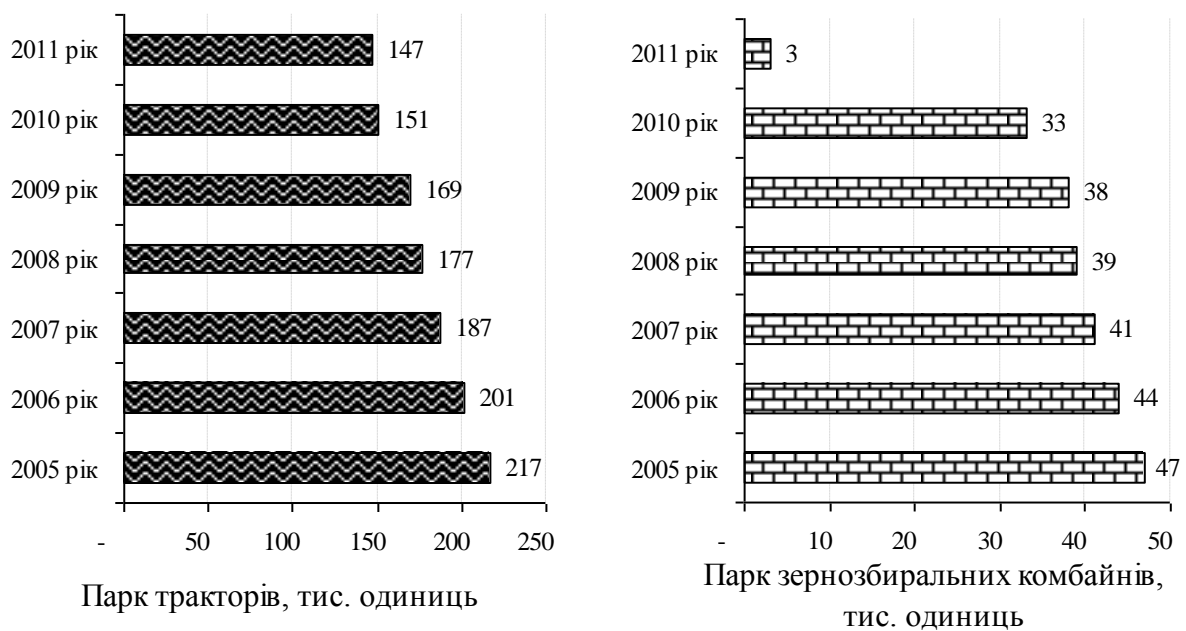

Рис. 3 – Парк тракторів і зернозбиральних комбайнів сільськогосподарських підприємств України за період 2005–2011 рр.

До кризи 2008 року кількість фермерських господарств сягала 43894. У той же час державних підприємств налічувалось лише 354. Кількість фермерських господарств на 80% перевищує кількість державних підприємств, що може свідчити про недостатню підтримку сільськогосподарських товаровиробників з боку держави. Слабка фінансова підтримка, жорсткі рамки закону та швидкі темпи розвитку інноваційних процесів не дозволяють державним підприємствам бути конкурентоспроможними на світовому ринку та швидко реагувати на вимоги споживачів. Застаріла техніка та швидке її зношення вагомо впливають на здатність підприємства своєчасно реагувати на трансформаційні перетворення.

В той час коли світова спільнота робить великі кроки на зустріч науково-технічному прогресу, переходить на новий рівень розвитку виробництва, в якому велику частку займають автоматизовані робочі місця, Україна щороку втрачає існуючі парки сільськогосподарських машин. З кожним роком економіка України втрачає інвестиційну привабливість перед іноземними інвесторами[0]. З наведеного рисунку 3 чітко видно як швидкими темпами скорочується кількість тракторів та зернозбиральних машин сільськогосподарських підприємств [0]. Дана тенденція свідчить про остаточне зношення існуючої техніки, та повну відсутність заміни старої на нову. В результаті нехватки тракторів та зернозбиральних комбайнів підприємства не в змозі своєчасно збирати врожаї, переробляти та транспортувати їх. Також застарілі технології не дають змоги господарствам переробляти сировину належним чином, в результаті чого товари не відповідають світовим стандартам, знакам якості та не користуються попитом на товарних ринках.

Висновки. Враховуючи досягнення науковців проблем комплексного розвитку економіки залишаються відкритими та набирають все більшої гостроти. В процесі дослідження виявлено багато проблем, які носять системний характер та потребують глобальних змін як на місцевому так і на рівні країни.

Першочергово потребують уваги розвитку промислових підприємств, пріоритетним напрямком якої буде вирішення проблем комплексного розвитку економіки України. Можливим напрямком подальшого дослідження може бути фінансова стратегія розвитку машинобудівних підприємств, яка дасть змогу вирішити проблеми стійкого розвитку машинобудування та стати рушійним фактором покращення суспільних інтересів.

Список літератури: 1. Агропромисловий комплекс України – результати діяльності в 2011 году. Украинское Кредитно-Рейтинговое Агентство. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.usca.com.ua. 2. Атамас О. П. «Сутність та класифікація виробничої інфраструктури АПК» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=826> 3. Домашенко М.Д. Аналіз наукових підходів до визначення поняття економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/18969> 4. Контролювання та регулювання економічного розвитку підприємства: проблеми, методологічні та прикладні аспекти:

Монографія / О.Є. Кузьмін, С.В. Князь, Н.О. Шпак, В.А. Новицький. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006. 5. *Мамалуй О. О.* «Основи економічної теорії» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15950210/politekonomiya/agropromisloviy_kompleks_yogo_struktura_vidi_silskogosp_odarskih_pidpriemstv_novi_formi_gospodaryuv 6. *Громова О. Є.* «Складові елементи мотиваційного механізму активізації інноваційно-інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.khnu.km.ua:8080/jspui/handle/123456789/860> 7. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України : N 1158 від 19 вересня 2007 р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF>. 8. *Сиротенко А.Й.* Географія України – Значення АПК України та його структура / А. Й. Сиротенко, Б. О. Чернов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eduknigi.com/geo_view.php?id=577. 9. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: Розпорядження кабінету міністрів: від від 17 жовтня 2013 р. № 806-р/– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80> 10. *Юхно А.А.* «Основи економічної теорії (2001)». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/61/4379.html>.

Bibliography (transliterated): Agropromyshlennyj kompleks Ukrainy – rezul'taty dejatel'nosti v 2011 godu. Ukrainское Kreditno-Rejtingovoe Agentstvo. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: www.ucrea.com.ua. 2. *Atamas O. P.* «Sutnist' ta klasifikacija virobничої infrastrukturi APK» – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=826> 3. *Domashenko M.D.* Analiz naukovih pidhodiv do viznachennja ponjattja ekonomichnoї bezpeki zovnishn'oeconomichnoї dijalnosti mashinobudivnih pidpriemstv – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/18969> 4. Kontroljuvannja ta reguljuvannja ekonomichnogo rozvitku pidpriemstva: problemi, metodologichni ta prikladni aspekti: Monografija. – L'viv: Vidavnicтво Nacional'nogo universitetu «L'vivs'ka politehnika», 2006. 5. *Mamaluj O. O.* «Osnovi ekonomichnoї teorii» – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://pidruchniki.ws/15950210/politekonomiya/agropromisloviy_kompleks_yogo_struktura_vidi_silskogospodarskih_pidpriemstv_novi_formi_gospodaryuv 6. *Gromova O.* «Skladovi elementi motivacijnogo mehanizmu aktivizacii innovacijno-investicijnoї dijalnosti mashinobudivnih pidpriemstv» – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://lib.khnu.km.ua:8080/jspui/handle/123456789/860> 7. Pro zatverdzhennja Derzhavnoї cil'ovoї programi rozvitku ukraїnskogo sela na period do 2015 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukraїni : N 1158 vid 19 veresnja 2007 r. – [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF>. 8. *Sirotenko A.J.* Geografija Ukraїni – Znachennja APK Ukraїni ta jogo struktura. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://eduknigi.com/geo_view.php?id=577. 9. Strategija rozvitku agrarnogo sektoru ekonomiki na period do 2020 roku: Rozporjadzhennja kabinetu ministriv: vid vid 17 zhovtnja 2013 r. No 806-r/– [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80> 10. *Juhno A.A.* «Osnovi ekonomichnoї teorii (2001)». – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://library.if.ua/book/61/4379.html>.

Надійшла (received) 02.10.2014

УДК: 330.341.1:005

О. С. НЕСТЕРЕНКО, аспірант, ОНЕУ, Одеса

СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

В статті досліджений стан розподілу працівників наукових організацій за категоріями персоналу за 2012 – I півріччя 2014 років, впровадження інновацій в Україні за 2012 – I півріччя 2014 років, проаналізована динаміка індексу конкурентоспроможності України серед країн світу, досліджена інноваційна активність промислових підприємств України за 2004-2013 рр. проаналізована динаміка кількості підприємств за регіонами, які займалися інноваційною діяльністю у 2005-2013 рр.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємств, інновації, індекс конкурентоспроможності держави, інноваційна діяльність, економіка.

Вступ. Підтримка високої конкурентоспроможності означає, що всі ресурси підприємства використовуються настільки продуктивно, що воно стає